

PLÁN [OBNOVY]

cestovná
mapa k lepšiemu
Slovensku

Kom po nent

10

KOMPONENT 10: Lákanie a udržanie talentov

1. Popis komponentu

1.1. Oblasť politiky:

Trh práce; Vzdelávanie; Veda, výskum a inovácie

1.2. Cieľ:

Vytvoriť účinné politiky na podporu študijnej a pracovnej mobility, aktívne motivovať vysokokvalifikovaných expertov zo zahraničia, vrátane navrátilcov zo Slovenska, študentov, či podnikateľov k príchodu na Slovensko a benefitovať tým z medzinárodného obehu mozgov. Cieľom politik na podporu pracovnej mobility je zmierniť narastajúci demografický tlak a prilákať ľudský kapitál nevyhnutný na ekonomický rast Slovenska. V horizonte piatich rokov je cieľom zvýšiť podiel vysokokvalifikovaných ľudí zo zahraničia na celkovom počte pracujúcich v Slovenskej republike (SR) z 0,5% na 1% (cca 25 000 ľudí v roku 2026) a vyrovnať saldo odchádzajúcich a prichádzajúcich študentov na slovenské vysoké školy.

1.3. Digitálna a zelená transformácia:

Tento komponent nepriamo prispieva k digitálnej, resp. zelenej transformácii výchovou a lákaním expertov nevyhnutných na rozvoj digitálnej, resp. zelenej ekonomiky, hoci nie špecifickým sektorovým cílením. O týchto expertov bude silný medzinárodný záujem a súťaž, na ktorú je nutné pripraviť relevantnú legislatívu, najmä pobytovej a pracovnú.

1.4. Pracovné miesta a rast:

Tento komponent vytvára predpoklady na rast hospodárstva, podporuje tvorbu pracovných miest a zvyšovanie zručností populácie. Odstránenie bariér pre zahraničných pracovníkov pomôže uspokojiť dopyt po nedostatkových vysokokvalifikovaných pozíciách na slovenskom trhu práce. Nové pracovné miesta vzniknú vďaka jednoduchšiemu procesu získavania povolenia na zamestnanie a pobyt pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Tejto otázke je potrebné venovať pozornosť najmä pri reštarte ekonomiky v súvislosti s potlačením pandémie Covid-19.

1.5. Sociálna odolnosť:

Lepšie služby a lepší zber údajov prispievajú aj k ochrane štátnych príslušníkov tretích krajín na pracovnom trhu z pohľadu spravodlivých príjmov a podmienok. Lepšie a transparentnejšie nastavená pobytovej a pracovná legislatíva bude mať pozitívny dopad aj na domáci pracovný trh.

1.6. Reformy a investície

Podpora mobility, prilákanie študentov, výskumníkov, podnikateľov a kvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín si vyžaduje zásadné reformy v oblasti pobytovej a pracovnej legislatívy a podporné nástroje na prilákanie pracovnej sily a jej adaptáciu na slovenskom trhu práce. Komponent je úzko prepojený s komponentom 9 *Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií* a komponentom 8 *Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*.

1.6.1 Reformy:

Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy. Zjednodušenie získavania povolenia na pobyt a prácu pre vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín.

Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaného povolania. Legislatíva sa upraví tak, aby ľudia prichádzajúci zo zahraničia získali uznanie vzdelania rýchlejšie a jednoduchšie.

1.6.2 Investície:

Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre návratilcov a vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku. Nastavia sa programy na podporu adaptácie ľudí zo zahraničia, programy na podporu adaptácie so zameraním na trh práce a na lokálnu adaptáciu ich rodín.

Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív. Vznikne program na manažment vzťahov s diaspórou, ktorého cieľom bude udržiavať kontakty so Slovákami v zahraničí a zvýšiť pravdepodobnosť, že sa vrátia domov (napríklad podľa vzoru „Global Irish“ / Programu podpory emigrantov (Emigrant Support Programme)).

Investícia 3: Štipendiá pre najlepších domácich a zahraničných študentov a odmena pre vysoké školy, ktoré ich získajú. Poskytnú sa motivačné štipendiá pre najväčšie domáce stredoškolské talenty, aby pokračovali v štúdiu na slovenskej vysokej škole, ale aj štipendiá na prilákanie špičkových študentov zo zahraničia.

Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí. Investuje sa do systémového rozvoja internacionalizácie ako nástroja na zvyšovanie kvality a otvorenosti vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Podporí sa medzinárodná mobilita študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a medzinárodné sieťovanie slovenských vysokých škôl.

Odhadované náklady: 106,1 mil. eur z Mechanizmu plánu obnovy a odolnosti

2. Hlavné výzvy a ciele

2.1. Hlavné výzvy

Slovensko patrí ku krajinám s najhoršími demografickými vyhlídkami v Európskej únii (EÚ). Podľa najnovšej projekcie Eurostatu bude Slovensko do roku 2070 druhou najrýchlejšie starnúcou ekonomikou v EÚ po Poľsku¹. Počet obyvateľov na Slovensku môže klesnúť do roku 2070 z 5,5 na 4,7 milióna, pričom časť populácie bude stále pracovať alebo študovať v zahraničí.

V dlhodobom horizonte bude Slovensko čeliť riziku automatizácie pracovných miest spojenej so starnutím obyvateľstva. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) odhaduje, že vysokému riziku je vystavená až tretina pracovných miest, čo je najviac spomedzi rozvinutých krajín². Najviac by mali byť ovplyvnené okresy, ktoré v súčasnosti čelia najväčšiemu nedostatku pracovných síl³. V dlhodobom horizonte by sa preto ekonomika mala zamerať na zvyšovanie zručností existujúcej a budúcej pracovnej sily, či tzv. riadenú migráciu. Schémy na podporu vnútroštátnej mobility práce už vzhľadom na klesajúcu mieru nezamestnanosti nedokážu vykryť narastajúci nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v ekonomicky silnejších regiónoch.

Relatívne veľký podiel z domácej pracovnej sily pracuje v zahraničí⁴. Podľa počtu zdravotne poistených klesol v období rokov 2004 až 2015 počet ľudí na Slovensku približne o 300-tisíc, čo je vyše 5% populácie. Vyše polovica

¹ Správa o starnutí populácie, Eurostat(2021), https://ec.europa.eu/info/publications/2021-ageing-report-underlying-assumptions-and-projection-methodologies_en

² Ekonomický prehľad Slovenska 2019, https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-slovak-republic-2019_eco_surveys-svk-2019-en

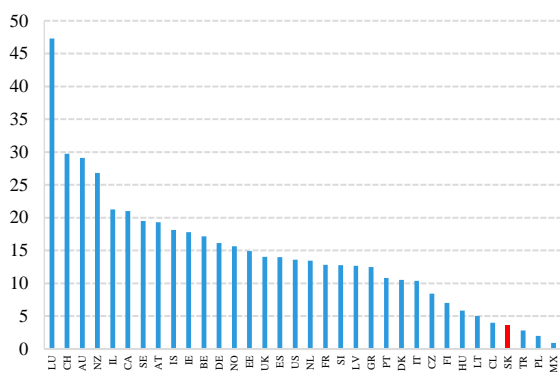
³ OECD (2018), Job creation and Local Economic Development 2018: Preparing for the Future of Work, OECD Publishing, Paris

⁴ Rozdiel medzi celkovým počtom zamestnaných a zamestnaných v domácej ekonomike patrí k najvyšším v EÚ: Populácia a zamestnanosť (Eurostat), https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_pe&lang=en

bola mladšia ako 30 rokov⁵. Nízky prílev zahraničných pracovníkov tento deficit nedokáže kompenzovať. Podľa OECD až 9,5% slovenskej populácie žije v zahraničí, priemer krajín OECD je 5,2%⁶.

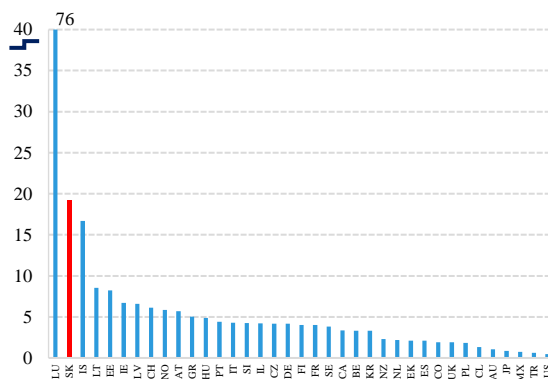
Podiel populácie prichádzajúcej zo zahraničia je nízky. Napriek takmer päťnásobnému nárastu od roku 2014 dosahuje počet pracovníkov zo zahraničia len 2,7% celkovej pracovnej sily. Podiel narodených v inej krajine tvorí len 3,6% populácie (2,6% v roku 2010), čo je jedna z najnižších hodnôt v OECD. Údaj zahŕňa aj ľudí pôvodom zo Slovenska narodených v inej krajine, čo naznačuje nízku motivácie pre návrat na Slovensko. Väčšina z narodených v inej krajine pochádza zo susediacich krajín (najmä Česko a Maďarsko).

Graf 1: Podiel populácie narodenej v zahraničí (% , 2019 alebo posledný dostupný rok)

Zdroj: OECD Migration Database (Migračná databáza)

Graf 2: Podiel vysokoškolských študentov v zahraničí (%)

Zdroj: OECD Education at a Glance (Vzdelávanie v skratke) 2020

Slovensko má problém aj so vzdelávaním a udržaním najšikovnejších ľudí, ktorí by mali byť motorom inovácií, ktoré sú zdrojom dlhodobého ekonomického rastu. Prvá vlna odchodu talentov nastáva už po ukončení stredoškolského vzdelania. Príležitosť študovať v zahraničí a diskutovaná kvalita vysokoškolského vzdelávania motivuje mladých ľudí, aby študovali v zahraničí. S výnimkou Luxemburska má Slovensko najvyšší podiel vysokoškolákov študujúcich v zahraničí (19%)⁷. Existujúce údaje naznačujú, že Slovensko prichádza o tých najtalentovanejších. Z maturantov, ktorí v skúške z matematiky skončili v najlepších desiatich percentách, sa viac ako polovica (52%) rozhodla študovať v zahraničí (Martinák a Varsík, 2020). Zároveň je vysoko pravdepodobné, že v zahraničí zostanú aj po skončení štúdia. Zo študentov v zahraničí sa na Slovensko plánujú vrátiť len traja z desiatich (Lukáč a Hall, 2019). Skutočný podiel osôb, ktoré sa usadia na Slovensku však bude pravdepodobne vyšší ako deklarovaný. Údaje zo zdravotných poisťovní, ako aj akademický výskum ukazujú, že približne polovica sa časom vracia späť. Ďalší Slováci odchádzajú po ukončení vysokoškolského štúdia na Slovensku. K tomu sa pridáva odchod absolventov domácich vysokých škôl do zahraničia (okolo 10% absolventov), najmä v medicíne⁸.

Odchod vysokokvalifikovaných osôb do zahraničia možno vnímať ako hrozbu aj ako príležitosť. Na emigráciu ľudí s terciárnym vzdelaním sa možno pozeráť ako na „odliv mozgov“, ktorý má viacero negatívnych dôsledkov. Krajina prichádza o investíciu do vzdelania. Ročné náklady na vysokoškolské vzdelanie 12 až 14% absolventov, ktorí odišli v rokoch 2010 až 2013, dosiahli odhadom 44,8 mil. eur. Kvôli emigrácii krajina prichádza aj o výnosy z daní a odvodov zamestnancov s najvyšším mzdovým potenciálom. Odliv môže viesť k nedostatkom odborníkov v určitých sektoroch. Existujúce prognózy naznačujú, že pri zachovaní súčasných trendov môže v roku 2025 na Slovensku chýbať 4 586 lekárov a 7 139 zdravotných sestier (Ministerstvo zdravotníctva SR (MZ SR), 2018). Odchod vysokokvalifikovaných pracovníkov tlačí nahor mzdy v sektoroch s nedostatkom zamestnancov, čím prispieva k

⁵ Odliv mozgov po slovensky (IFP komentár, 2017), <https://www.mfsr.sk/sk/media/komentare-ifp-uhp/odliv-mozgov-po-slovensky-januar-2017.html>

⁶ Ekonomický prehľad Slovenska 2019, https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-slovak-republic-2019_eco_surveys-svk-2019-en

⁷ Podiel slovenských VŠ študentov v zahraničí je päťnásobne vyšší ako je priemer krajín V3 (ČR, HU a PL).

⁸ Vo všeobecnosti sa zhruba polovica ľudí odchádzajúca do zahraničia nevracia (Odliv mozgov (IFP komentár, 2017), <https://www.mfsr.sk/sk/media/komentare-ifp-uhp/odliv-mozgov-po-slovensky-januar-2017.html>). Podiel VŠ študentov, ktorí sa vracajú, je odhadovaný na zhruba 44% (Slovenskí absolventi vysokoškolského štúdia v zahraničí, 2015, http://www.sociologia.sav.sk/cms/uploaded/2179_attach_bahna_brain_drain_PT12015b.pdf)

rastúcim príjmovým nerovnosťami. Na druhej strane, migrácia vysokoškolských pracovníkov je príležitosťou, pretože po návrate na Slovensko prinášajú väčšie skúsenosti, kvalitný know-how a ľudský kapitál.

Odliv mozgov a pracovnej sily s dôležitými zručnosťami obmedzuje inovácie a ekonomický rozvoj, a to najmä v sektore zdravotníctva, vzdelávania a IT. Vytvára fiškálnu záťaž, pretože spôsobuje stratu zručnosti verejne vyškolenej a vzdelanej pracovnej sily. Únik mozgov okráda chudobnejšie krajiny o výskumný a inovačný potenciál, čím obmedzuje rast a rozvoj vzdelávacích a výskumných inštitúcií, ako aj iných inštitúcií verejného sektora.

Na udržanie a prilákanie talentov je dôležitá najmä kvalita vysokých škôl a celková kvalita života. V prieskume iniciatívy To dá rozum (Lukáč a Hall, 2019) uviedli študenti ako hlavný dôvod štúdia v zahraničí lepšie renomé zahraničných vysokých škôl v porovnaní so slovenskými (85,4% respondentov). Veľká časť vysokoškolákov neuvažuje nad návratom ani v budúcnosti. Odrádzajú ich celospoločenské problémy ako vysoká miera korupcie, nízka kvalita verejných služieb či nižšia životná úroveň. Podpora kvality vysokoškolského štúdia sa tak javí ako kľúčová pre motiváciu k štúdiu na Slovensku. Prioritne je kvalita vysokých škôl adresovaná v komponente 8. Kvalitu vysokých škôl však výrazne formuje aj miera ich internacionalizácie a kritický objem najtalentovanejších študentov. Vytvárajú tlak na kvalitu výučby a majú pozitívny efekt na ostatných spolužiakov.⁹ Celková kvalita života je riešená v ostatných komponentoch.

Prílev študentov a akademikov zo zahraničia na domáce vysoké školy nestíha pokryť výpadok talentov odchádzajúcich z krajiny. Navyše, príchod študentov zo zahraničia je koncentrovaný na niekoľko fakúlt, prevažne lekárske. Po skončení školy okrem toho veľká časť absolventov odchádza z krajiny. Príchod akademikov zo zahraničia je úplne zanedbateľný, pritom s internacionalizáciou škôl je spojený výrazný okamžitý i dlhodobý ekonomický prínos.¹⁰

Podpora integrácie na trh práce pre návratcov zo zahraničia a cudzincov je prakticky neexistujúca. V rámci aktívnych politík trhu práce sú cieľovou skupinou najmä nezamestnaní. V roku 2019 získalo príspevok na podporu mobility za prácou a úhradu nákladov bývania len 458 nezamestnaných. Podiel nezamestnaných podporených vzdelávacími programami narástol od roku 2016 dvojnásobne na 20%. Existuje priestor, aby štát v rámci vzdelávacích, rekvalifikačných a iných asistenčných programov podporoval aj jazykové kurzy určené pre návratcov a cudzincov.

Nástroje na prilákanie vysokoškolských pracovníkov majú minimálnu veľkosť. Štipendium M. Filka poskytuje podporu zhruba piatim študentom ročne, ktorí po návrate zo zahraničia pracujú v štátnej správe. Schéma Návraty, ktorá sprostredkovala za tri roky príchod 26 výskumníkov, resp. analytikov, bola ukončená. Jediná väčšia funkčná schéma je Slovenský akademický a vedecký program (SASPRO) 2, ktorá uľahčuje príchod výskumníkov na Slovenskú akadémiu vied (SAV), Slovenskú technickú univerzitu (STU) a Univerzitu Komenského (UK) a má finančnú podporu v rámci Marie Skłodowska-Curie iniciatívy. Podpora výskumných pobytov v zahraničí s perspektívou návratu a využitia skúseností je relatívne obmedzená a implementovaná prostredníctvom Slovenskej akademickej informačnej agentúry (Národný štipendijný program, štipendiá na základe bilaterálnych dohôd, Stredoeurópsky výmenný program pre univerzitné štúdiá (CEEPUS), Nemecká akademická výmenná služba (DAAD)) alebo v rámci podpory medzinárodných programov (napr. Fulbrightovo štipendium). Vysokoškolskí pracovníci pritom čelia špecifickým bariéram. Napríklad príchod vedcov je naviazaný na existujúci výskumný projekt. Experti v iných sférach majú často záväzky voči štipendijným schémam, z ktorých sa potrebujú vyplatiť, aby mohli prísť na Slovensko.

2.2. Ciele

Cieľom je vytvoriť účinné politiky a nástroje na úspešné zapojenie Slovenska do obehu mozgov („brain circulation“) motivujúce zahraničných pracovníkov, vrátane emigrantov zo Slovenska, študentov, či podnikateľov k príchodu na

⁹ Význam peer efektu na výsledky spolužiakov je zdokumentovaný napr. u Zimmer a Toma (2000): Peer Effects in Private and Public Schools accross Countries, <https://www.jstor.org/stable/3326094?seq=1>

¹⁰ Napr. The economic Impact of Internatoinal Students in Spain, <http://www.spaineduprograms.es/wp-content/uploads/Economic-Impact-of-International-Students-in-Spain-2018-FINAL.pdf> alebo Facts Express 4B/2014, <https://www.oph.fi/en/statistics-and-publications/publications/facts-express-4b2014-what-do-we-know-about-economic-impact>

Slovensko. Cieľom politik na podporu mobility je zmierniť narastajúci demografický tlak, prilákať ľudský kapitál nevyhnutný na rast slovenskej ekonomiky a plne profitovať z európskeho trhu s talentmi.

V horizonte piatich rokov je cieľom zvýšiť podiel vysokokvalifikovaných ľudí zo zahraničia na celkovom počte pracujúcich v SR z 0,5% na 1% (cca 25 000 ľudí v roku 2026). Zavedie sa podpora na prilákanie študentov zo zahraničia s cieľom vyrovnať saldo medzi odchádzajúcimi a prichádzajúcimi študentmi. Zároveň sa zjednodušia procesy na získanie pracovného povolenia a povolenia na pobyt. Zavedie sa podpora integrácie cudzincov a návratilcov zo zahraničia.

Komponent sa zameriava na tieto skupiny:

- (a) slovenskí občania, ktorí ešte nie sú dlhodobo usadení v zahraničí alebo ešte neopustili Slovensko (napr. študenti, osoby na začiatku zahraničnej profesijnej kariéry),
- b) slovenskí občania dlhodobo usadení v zahraničí a cudzí štátni príslušníci s rodinnými a kultúrnymi väzbami na Slovensko (napríklad krajanovia alebo osoby, ktorých rodičia emigrovali),
- c) talenty zo zahraničia z krajín mimo Európskej únie nespádajúce do skupín a) a b),
- d) talenty z členských štátov Európskej únie nespádajúce do skupín a) a b).

Navrhované reformy a investície v tomto komponente prispievajú k plneniu špecifických odporúčaní Európskej komisie (EK) hlavne v oblasti školstva a inovácií, ako aj spoločnej iniciatívy EÚ („European flagship“) definovanej v *Ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021*:

Rekvalifikujeme a zlepšujeme zručnosti („reskill and upskill“) – podpornými programami na jazykové vzdelávania sa podporia zručnosti štátnych príslušníkov tretích krajín a pracovníkov verejného sektora.

Jedným z cieľov navrhovaných reforiem a investícií je prilákať a udržať IT expertov, ktorí sú kľúčovou skupinou vysokokvalifikovaných talentov. Reforma imigračného procesu urýchli vstup týchto expertov na trh práce. Investície do prilákania a udržania top talentov na vysokých školách, vo výskume, ale aj v ostatných častiach ekonomiky pomôžu preklenúť bariéry na štart IT kariéry na Slovensku. Investície do manažmentu vzťahov s emigrantmi (investícia 2) zvyšujú pravdepodobnosť ich príchodu na Slovensko. Investície do posilnenia adaptačných politik (investícia 1) im pomôžu usadiť sa na Slovensku.

Reformy a investície prierezovo reagujú na špecifické odporúčania pre Slovensko z predchádzajúcich rokov. V nadväznosti na odporúčania Rady EÚ (CSR)2 z roku 2019, ktorá upozornila na „zlepšovanie kvality a inkluzívnosti vzdelávania na všetkých úrovniach a podpore zručností“ ako aj na „podporu integrácie znevýhodnených skupín“ sa navrhujú štipendiá pre talentovaných študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia, internacionalizácia vysokoškolského vzdelávania, lákanie najtalentovanejších študentov, respektíve integračné politiky pre cudzincov. CSR 3 z roku 2019 žiada „zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na...výskum a inovácie...“, na čo reaguje investícia 4, podporujúca mobilitu akademických pracovníkov. CSR 1 z roku 2020 požaduje „posilniť odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti zdravotníckeho personálu“, na čo komponent reaguje reformami a investíciami zjednodušujúcimi príchod zdravotníckych pracovníkov na Slovensko a kompenzáciou finančných bariér súvisiacich s príchodom do krajiny.

Problém regionálnych nerovností, napríklad nedostatok kvalifikovaných zamestnancov vo vzdelávaní a v zdravotníctve na východnom Slovensku, riešia snahou udržať talenty doma a zároveň prilákať ľudí zo zahraničia, aj štipendiami pre sociálne znevýhodnených študentov.

Jednotlivé reformy a investície komponentu zvyšujú motiváciu mladých ľudí, najmä vysokokvalifikovaných expertov zo zahraničia, k príchodu na Slovensko. Internacionalizácia výskumných inštitúcií a zvyšovanie kvality vysokých škôl, ktoré budú reflektovať súčasné a budúce potreby trhu práce, prispievajú k udržaniu a prilákaní talentov, a tým aj k vyššiemu a udržateľnému ekonomickému rastu.

2.3. Kontext v národnej stratégii a **previazanosť** s ostatnými komponentmi

Opatrenia na podporu mobility zo zahraničia sú definované v aktuálnom Národnom programe reforiem SR 2020¹¹. Opatrenia na zjednodušovanie procesov v pobytovej a pracovnej legislatíve boli definované aj v *Stratégii pracovnej mobility SR v roku 2018*¹².

Opatrenia v komponente majú prierezoový charakter a sú úzko previazané s ostatnými komponentmi. Navzájom sa posilňujú s cieľom zvýšiť kvalitu ľudského kapitálu a zručností. Komponenty 6 až 8 sa sústreďujú na zlepšenie zručností súčasnej a budúcej domácej pracovnej sily. Komponent 10 sa zameriava na rozšírenie ponuky dostupnej vysokokvalifikovanej pracovnej sily. To je mimoriadne dôležité vzhľadom na vysoký a dlhodobý únik mozgov z krajiny, ktorý v prípade neriešenia môže brzdiť modernizáciu krajiny.

Hlavné reformy a opatrenia na prilákanie a udržanie kvalifikovanej pracovnej sily súvisia so zlepšením vzdelávania (komponenty 6 až 8), atraktívnosti vysokých škôl, výskumného a inovačného prostredia (komponenty 8 a 9), kvality zdravotnej a sociálnej starostlivosti (komponenty 11 až 13), s efektívnou verejnou správou a vymáhateľnosťou práva (komponenty 14 až 17) a kvalitou životného prostredia (komponenty 1 až 5). Všetky tieto reformy, podobne ako výška miezd, ovplyvňujú atraktívnosť Slovenska. Stimulujú mobilitu zo zahraničia nepriamo.

Reformy a investície v predloženej komponente sú doplnkovými opatreniami, ktoré priamo odstraňujú existujúce legislatívne a finančné bariéry k naštartovaniu kariéry na Slovensku.

¹¹ Národný program reforiem SR 2020, <https://www.mfsr.sk/files/sk/financie/institut-financnej-politiky/strategicke-materialy/narodny-program-reforiem/npr-2020.pdf>

¹² Stratégia pracovnej mobility SR (október 2018), <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23260/1>

3. Popis investícií a reforiem v tomto komponente

3.1. Reformy

3.1.1. Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy

Výzvy:

Procesy získania pracovného povolenia a povolenia na pobyt sú náročnejšie a zdĺhavejšie ako v krajinách s lepšou praxou¹³.

- Štandardná schéma udeľovania prechodného pobytu je zdĺhavá, keďže núti zamestnávateľa hlásiť pracovné miesto pre každého štátneho príslušníka tretej krajiny, aby úrady práce posúdili zákonné podmienky na jeho zamestnanie.
- Existujúci systém schvaľovania zahraničných zamestnancov je nepredvídateľný, keďže zamestnávateľa sa o schválení dozvedajú až po udelení/neudelení prechodného pobytu cudzineckou políciou. Pre zamestnancov (prípadne zamestnávateľov) je proces finančne náročný, pretože platia poplatok za udelenie prechodného pobytu bez garancie výsledku (napríklad splnenia základného predpokladu na udelenie pobytu – súhlasu úradu práce). Pre štát je zasa proces administratívne a finančne náročný, pretože vedie k zbytočným správny konaniam o udelenie prechodného pobytu. Atraktivitu modrej karty limituje aj nutnosť uznávania vzdelania a nastavenie výšky mzdového prahu.
- Zákon o pobyte cudzincov neumožňuje súbeh viacerých účelov pobytu, čo výrazne obmedzuje integráciu cudzincov na Slovensku.. Príkladom je pobyt ľudí, ktorí ukončili štúdium na Slovensku, avšak nemôžu sa bez formálnej zmeny pobytu plnohodnotne zamestnať ihneď ako si nájdu zamestnávateľa.
- Slovensko má zrýchlenú („fast-track“) schému (národné Vízum „D“ - v záujme Slovenskej republiky), ktorá výrazne uľahčuje prístup na trh práce pre talenty a najžiadanejších odborníkov (napríklad vedci, podnikatelia, študenti), ale nevyužíva ju.

Vysokokvalifikovaní zamestnanci z tretích krajín často zbytočne prechádzajú testom trhu práce.

- Zamestnávateľ, ktorý má záujem zamestnať štátneho príslušníka tretej krajiny, musí nahlásiť na úrade práce voľné pracovné miesto najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti štátneho príslušníka tretej krajiny o prechodný pobyt. Požiadavka testu trhu práce je nad rámec smernice EÚ o modrých kartách.
- Identifikácia zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily umožňuje vynechanie testu trhu práce. Používaná metodika však, paradoxne, zvýhodňuje pracovné pozície s nižšou kvalifikáciou. Najmä preto, že na identifikáciu využíva databázu pracovného portálu www.istp.sk, kde sa inzerujú najmä nízkokvalifikované pracovné miesta. Súčasný systém charakterizuje okrem jeho slabej reprezentatívnosti aj:
 - prílišná detailnosť, ktorá ohrozuje jeho presnosť,
 - ľahká ovplyvniteľnosť,
 - zdĺhavosť procesov,
 - prísna deliaca hranica medzi povolaniami v zozname a tými, ktoré sa doň tesne nedostali alebo boli zakódované v iba trochu odlišnom povolaní.

Najväčšia dodatočná potreba pracovných síl v strednodobom horizonte je pritom pri špecialistoch (Medzinárodná štandardná klasifikácia (ISCO) 2), ktorých integrácia do spoločnosti je relatívne jednoduchšia.

Súčasný systém registrácie zahraničných zamestnancov rôznymi verejnoprávnymi subjektmi vedie k opakovanej evidencii jednej osoby v registri fyzických osôb.

¹³ Od začiatku roka 2019 sa skrátilo vybavovanie povolení na sezónne zamestnania a prechodný pobyt pri zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily alebo v technologickom centre z 90 na 30 dní. Od mája 2018 sa zjednodušili podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín vo vybraných profesiách, kde je preukázaný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou ako 5%. Uvedený zoznam pozícií je však veľmi úzky a nezachytáva viaceré nedostatkové profesie ako napr. lekári a IT špecialisti,

- Spôsobuje to zvýšené administratívne náklady pre zamestnávateľa kvôli opakovanej registrácii zamestnanca a nutnosti osobného podania (pri neexistujúcom identifikátore nie je možná elektronická registrácia).
- Vyššej byrokracii je vystavený aj zamestnanec pre opakované hlásenia zdravotnej poisťovni. Štát má zvýšené administratívne náklady s čistením registrov, nesprávnymi údajmi a nemožnosťou ich párovať.

Mimoriadne komplikovaný prístup na trh existuje v regulovaných profesiách v oblasti služieb verejného záujmu. Napriek tomu, že viaceré trpia prehlbujúcim sa nedostatkom domácich pracovníkov. Významnými bariérami sú komplikovaný proces uznávania vzdelania, kvalifikácie a vízová politika štátu.

Ciele:

Cieľom reformy je skrátiť a výrazne zjednodušiť proces získavania prechodného pobytu pri zamestnávaní vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane rodinných príslušníkov. S cieľom prilákania talentov a odborníkov na Slovensko sa zjednoduší ich prístup do krajiny vrátane uznávania kvalifikácií v regulovaných povolaniach.

Implementácia:

Začne sa využívať existujúca „fast-track“ schéma, ktorá umožní udelenie národného víza (D) štátnemu príslušníkovi tretej krajiny z dôvodu záujmu Slovenskej republiky na účely zamestnania. Zároveň bude zabezpečená kompatibilita s pripravovanou revíziou smernice o modrých kartách. V uznesení vlády Slovenskej republiky sa stanovujú presné podmienky udelenia národného víza (D) a kategórie žiadateľov (viď nižšie). Zavedie sa kategória vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín hľadajúcich si zamestnanie, u ktorých nebude potrebné preukazovať pred vstupom na Slovensko garantované pracovné miesto. Po nájdení zamestnania budú môcť takéto osoby ihneď začať pracovať na národné vízum (D).

Opatrenie sa bude týkať týchto kategórií:

- absolventi popredných svetových vysokých škôl¹⁴ (bez ohľadu na odbor) a absolventi českých a slovenských vysokých škôl;
- absolventi 3. stupňa vysokoškolského štúdia popredných svetových vysokých škôl a výskumných inštitúcií (bez ohľadu na odbor);
- ďalšie vybrané skupiny podľa hospodárskych záujmov Slovenska (napr. IT odborníci, experti pôsobiaci v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, lekári).

Zámerom nie je nahradiť mechanizmus modrej karty pre vysokokvalifikovaných odborníkov, ale naplno ho sfunkčoniť. Vďaka možnosti získať dočasné vízum na hľadanie zamestnania sa podarí preklenúť časové a administratívne bariéry pri udeľovaní modrých kariet, napríklad čas potrebný na uznávanie kvalifikácií a dodatočné skúšky pri regulovaných povolaniach.

Opatrenie reaguje aj na prognózy vývoja trhu práce, podľa ktorých budú Slovensku v strednodobom horizonte chýbať najmä špecialisti (20 000 nových ľudí do roku 2025).

Zjednodušený režim získania občianstva uľahčí návrat a zvýši atraktivnosť krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami na Slovensko. Fyzická osoba, ktorá je potomkom československých štátnych občanov so slovenskými koreňmi sa bude môcť uchádzať o občianstvo Slovenskej republiky podaním žiadosti o udelenie občianstva SR ihneď po zriadení domicilu na území SR, a teda bez podmienky mať domicil na území krajiny dlhšie obdobie. Uvedené zjednodušenie by mohli využiť osoby, ktorých jeden z rodičov, prarodičov alebo praprarodičov bol československým štátnym občanom narodeným na území SR. Takýto krok by výrazne prispel aj k posilneniu neformálnych väzieb s komunitou krajanov a občanov iných štátov so slovenskými koreňmi.

V rámci komponentu 16_ *Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva* sa vybuduje nový moderný informačný systém evidencie cudzincov. Urýchli konanie o udelení pobytu, predovšetkým

¹⁴ Univerzity umiestnené medzi najlepšimi univerzitami v aspoň jednom z troch rebríčkov Times world ranking, QS, ARWU/Šanghajský rebríček

komunikáciu medzi jednotlivými subjektmi správneho konania ale aj komunikáciu správneho orgánu a účastníka konania. Cieľom je, aby nebola potrebná opakovaná návšteva na oddelení cudzineckej polície. Moderný informačný systém zníži byrokraciu a zavedie efektívnu výmenu informácií smerom k MZVEZ SR, MPSVaR SR, MH SR, MŠVVaŠ SR, MZ SR, Sociálnej poisťovni, k spravodajským službám, ako aj k ostatným subjektom zapojeným do konania o udelenie pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny.

Mimo rámca Plánu obnovy a odolnosti SR (ďalej len „plán obnovy“) sa ako komplementárne opatrenia v súlade so strategickým prístupom k zlepšeniu služieb cudzineckej polície zvýšia počty pracovníkov v prvej línii („front-office“ pracovníkov) a konzulárnych pracovníkov, kapacitne sa upravujú najvyťaženejšie úrady cudzineckej polície a doplnia jazykové zručnosti pracovníkov.

Štátna pomoc:

Reforma je legislatívnou aktivitou a netýka sa štátnej pomoci.

Adresát:

- Zamestnávateľia zamestnávajúci štátnych príslušníkov tretích krajín.
- Vysokokvalifikovaní zamestnanci a potenciálni zamestnanci z tretích krajín.
- Vysokokvalifikovaní štátni príslušníci tretích krajín spĺňajúci kritéria pre národné vízum (D) na hľadanie zamestnania (absolventi top vysokých škôl, vedci, zdravotnícki pracovníci, IT odborníci alebo iné kľúčové odvetvia priemyslu).

Časový rozvrh:

- Prijatie uznesenia vlády definujúce okruh žiadateľov národných víz (D) v záujme SR do Q4 2021.
- Novela zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o štátnom občianstve“), prípadne ďalších relevantných právnych predpisov v spolupráci MPSVaR SR, MH SR, MŠVVaŠ SR, MZVEZ SR, MV SR do Q1 2022.

3.1.2. Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaných povolání

Výzvy:

Podľa platných právnych predpisov je prílohou žiadosti o uznanie dokladu o vzdelaní v treťom štáte aj potvrdenie o oprávnení vzdelávacej inštitúcie poskytovať vzdelávanie, ktoré chce žiadateľ uznať. Slovenská republika má podpísané bilaterálne dohody v oblasti uznávania dokladov o vzdelaní aj s tretimi štátmi. V týchto dohodách sa zmluvné strany zaväzujú vymieňať si informácie o vzdelávacích systémoch. V týchto prípadoch by preto bolo možné nepožadovať potvrdenie o oprávnení vzdelávacej inštitúcie.

Na Slovensku rastie počet žiadateľov z tretích štátov, ktorí majú záujem len o uznanie dosiahnutého stupňa vysokoškolského vzdelania bez porovnávania obsahu a rozsahu (pri neregulovaných povolaniach). Ak ide o doklady získané v tretích štátoch t. j. mimo Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (EHEA) bez bilaterálnej dohody, uznanie je v kompetencii vysokých škôl. Tie uznávajú doklady o vzdelaní podľa študijných odborov, ktoré ponúkajú. Jednoduchším a rýchlejšim riešením pre žiadateľov by mohlo byť využitie centralizovaných služieb Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní (SUDV). Aspoň dovtedy, kým nebude ratifikovaný globálny dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania. Vzhľadom na náročnosť a zdĺhavosť procesov je možné predpokladať, že dohovor vstúpi do platnosti najskôr o päť rokov a bude sa vzťahovať len na zmluvné štáty. Preto bude nutné dočasne posilniť kapacity SUDV.

Špecifické bariéry sa týkajú lekárov:

- Lehota na uznávanie dokladov o ďalšom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov predstavuje 90 dní, čo predstavuje bariéru pre prístup lekárov na slovenský trh práce.

- Kvôli nedostatku zdravotníckych pracovníkov sa podľa vzoru Českej republiky zaviedol do legislatívy inštitút dočasnej odbornej stáže. Jeho platnosť je obmedzená iba na krízovú situáciu spôsobenú pandémiou COVID-19. Vzhľadom na dlhodobý nedostatok zdravotníckeho personálu je žiadúce do legislatívy zaviesť inštitút dočasnej stáže ako trvalý nástroj.
- Okrem uznania dokladu o vzdelaní sa vyžaduje aj absolvovanie doplňujúcej skúšky v slovenskom jazyku, ktorá vyžaduje rozsiahlu prípravu a dobre pripravené študijné podklady.

Ciele:

- V prípade krajín, s ktorými má Slovenská republika podpísané bilaterálne dohody v oblasti uznávania dokladov o vzdelaní (v štátoch Ukrajina, Ruská federácia, Čínska ľudová republika ako aj štátov ktoré spadajú do EHEA) nevyžadovať potvrdenie o oprávnení vysokej školy poskytovať príslušné vzdelanie.
- Posilniť kapacity SUDV, aby dokázalo získavať podklady na uznávanie dokladov o vzdelaní (uznanie stupňa vysokoškolského vzdelania bez porovnania obsahu) zo všetkých štátov a urýchlilo proces uznávania dokladov.

V prípade lekárov je cieľom aj:

- skrátiť lehoty uznávania dokladov o ďalšom vzdelávaní vysokokvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov;
- upraviť inštitút dočasnej odbornej stáže v zákone č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti“), aby ju bolo možné realizovať aj po ukončení krízovej situácie spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19 a rozšíril sa okruh vysokokvalifikovaných zdravotníckych povolání.

Tieto ciele sú v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky (2020), podľa ktorého: „Vláda SR sa zasadí o umožnenie bezbariérového návratu slovenských zdravotníkov späť na Slovensko prostredníctvom urýchleného uznávania vzdelania, špecializácie a praxe z krajín EÚ...“

Implementácia:

- Na zjednodušenie uznávania dokladov o vzdelaní je potrebné upraviť ustanovenia § 29 ods. 3 zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Posilnia sa analytické a administratívne kapacity SUDV.
- Na skrátenie lehoty uznávania dokladov o ďalšom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov je potrebné upraviť ustanovenia § 36 až 37a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti. Konkrétne:
 - Upraviť lehoty uznávania dokladov o vzdelaní (špecializácii) uvedených v prílohe č. 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti z troch mesiacov na jeden mesiac. Automatické uznávanie koordinovaných špecializácií na úrovni EÚ lekárov a zubných lekárov.
 - Upraviť lehoty uznávania dokladov o vzdelaní (špecializácií) neuvedených v prílohe č. 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti vydaných oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov členských štátov z troch mesiacov na dva mesiace.
 - Upraviť lehoty uznávania dokladov o vzdelaní (špecializácií) vydaných oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov tretích štátov z troch mesiacov na dva mesiace. Upraviť lehoty uznávania dokladov o vzdelaní (certifikátov) vydaných v inom štáte zo štyroch mesiacov na dva mesiace.
 - Kvôli predĺženiu inštitútu dočasnej stáže je potrebné upraviť ustanovenie § 30a zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti.

Štátna pomoc:

Reforma je legislatívnou aktivitou a netýka sa štátnej pomoci.

Adresát:

Držitelia dokladov o vzdelaní získaných v tretích krajinách.

Časový rozvrh:

- Novela zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do Q1 2022.
- Novela zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do Q1 2022.

3.2. Investície

3.2.1. Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku

Výzvy:

Jazykové a informačné bariéry (napr. bariéry pri vstupe a integrácii na trh práce, spojené s nedostatočnou podporou rekvalifikácie; absencia dostupných informácií na úrovni štátnej správy, ako aj inštitúcií samosprávy v iných jazykoch (anglický, ruský); jazyková bariéra pri komunikácii na úradoch a verejných inštitúciách; nedostatočná prepojenosť jednotlivých úradov a orgánov štátnej správy pri poskytovaní služieb) sú prekážkou pre efektívne poradenstvo a konzultácie pri riešení životných situácií cudzincov po príchode na Slovensko. V súčasnosti neexistujú na strane štátu podporné nástroje na úspešnú adaptáciu vysokokvalifikovaných pracovníkov a navrátilcov zo zahraničia a ich rodinných príslušníkov.

V rámci podpory efektívnej integrácie návratovej politiky a zvýšenia záujmu o imigráciu vysokokvalifikovaných pracovníkov a navrátilcov sú potrebné podporné programy pre vysokokvalifikovaných zamestnancov, navrátilcov a ich rodinných príslušníkov, ktorí čelia výzvam a prekážkam pri komunikácii so zamestnávateľmi, hľadajú si prácu aj ubytovania, pri zabezpečení starostlivosti o deti, zdravotnej starostlivosti, či plnení prihlasovacích a finančných povinností voči slovenským úradom. Je nutné znižovať jazykovú bariéru aj na strane zamestnancov verejného sektora, aby vedeli komunikovať v cudzom jazyku a presadzovali v komunikácii klientsky prístup.

Ciele:

Zmena legislatívy umožňujúca nastaviť a spustiť programy určené na pomoc pri integrácii a začlenení vysokokvalifikovaných pracovníkov, navrátilcov zo zahraničia a ich rodinných príslušníkov. Vytvorí sa právny rámec pre „one-stop shopy“ (centrá poskytujúce komplexné poradenstvo a služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku a začiatok kariéry).

Podporia sa jazykové a sociokultúrne zručnosti zahraničných študentov, vysokokvalifikovaných pracovníkov a rodinných príslušníkov, ich integrácia a začlenenie vrátane právneho a pracovnoprávneho poradenstva a to s ohľadom na rôznorodosť ich etnického a rasového pôvodu. Posilnia sa jazykové zručnosti zamestnancov verejného sektora a budovania ich kapacít v oblasti poskytovania poradenských služieb zameraných na integráciu cudzincov, predovšetkým ľudí prvého kontaktu s cudzincami.

Implementácia:

Programy pre cieľové skupiny ľudí zo zahraničia a navrátilcov zo zahraničia sa nastavujú v rámci programov aktívnej politiky trhu práce (AFTP) (zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“)), MPSVaR SR vrátane poradenstva s hľadaním práce, rekvalifikačných a jazykových kurzov.

Integračné programy pre cieľové skupiny zahraničných študentov, vysokokvalifikovaných pracovníkov a ich rodinných príslušníkov a navrátilcov zo zahraničia navrhujeme komplementárne zabezpečovať aj prostredníctvom projektového financovania. Príkladom projektového financovania je aj Migračné informačné centrum

Medzinárodnej organizácie pre migráciu (ďalej len "Migračné informačné centrum IOM"), ktoré má viac ako 15-ročné skúsenosti s poskytovaním komplexných integračných služieb pre občanov krajín mimo EÚ v SR.

V gescii MPSVaR SR (a v spolupráci s kľúčovými aktérmi, vrátane samosprávy, miest a obcí, medzinárodných organizácií, mimovládnych organizácií a zástupcov migrantov) sa vybudujú „one-stop-shopy“ (klientske centrá), v ktorých budú poskytované služby v druhej fáze. Prostredníctvom centier sa podporí získavanie jazykových a sociokultúrnych zručností vysokokvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia a ich rodinných príslušníkov, ako aj ich celková adaptácia so zameraním na trh práce s dôrazom na efektívne zvládnutie nevyhnutnej komunikácie s úradmi (napr. cudzinecká polícia, finančná správa, Sociálna poisťovňa a pod.), prípadne na rekvalifikačné kurzy.

Podpora sa zameria aj na asistenčné služby v oblasti poskytovania informácií a pomoci pri hľadaní ubytovania a orientácie na trhu s nehnuteľnosťami (napríklad pri podpísaní zmluvy o prenájme), v oblasti zdravotného poistenia a zdravotnej starostlivosti (napríklad informovanie o možnostiach a povinnostiach v oblasti zdravotného poistenia a zdravotnej starostlivosti na Slovensku, prípadne pomoc pri hľadaní lekára), v oblasti zamestnávania rodinných príslušníkov vysokokvalifikovaného zamestnanca (napríklad poskytnutím informácií o slovenskom trhu práce a pomoci pri komunikácii s úradmi práce alebo pracovnými agentúrami), v oblasti starostlivosti o deti (napríklad prehľad o fungovaní slovenského a európskeho školského a vysokoškolského systému a pomoc pri výbere školy a vyplňaní tlačív) a v oblasti dopravy (vysvetlenie fungovania systému verejnej hromadnej dopravy).

Súčasťou procesu bude spolupráca s potenciálnymi zamestnávateľmi vysokokvalifikovaných pracovníkov s cieľom rýchlejšej adaptácie na trh práce (napr. vytváranie zamestnaneckých programov, sociokultúrne vzdelávanie s cieľom rýchlejšej adaptácie v pracovnom procese).

Infraštruktúra klientskych centier bude môcť byť využitá na špecifické vzdelávanie na zvýšenie jazykových zručností zamestnancov úradov (cudzinecká polícia, klientske centrá, úrady práce), aby sa uľahčila komunikácia a zvýšila kvalita poskytovaných služieb.

Súčasťou investície bude aj poskytovanie jazykových kurzov pre zamestnancov verejného sektora všeobecne (nielen ústredných orgánov štátnej správy, ale aj zamestnancov vysokých škôl, samospráv, nemocníc a budovanie ich kapacít v oblasti poskytovania poradenských služieb zameraných na integráciu cudzincov). Financie sa alokujú v rámci rozpočtového procesu.

Implementácia nezakladá nárok na finančné výdavky zo štátneho rozpočtu za horizont plánu obnovy. Prostriedky z plánu obnovy na poskytovanie relevantných služieb v oblasti integrácie realizované Migračným informačným centrom IOM, ako aj „one-stop-shopov“ v gescii MPSVaR SR majú časovo ohraničený charakter a slúžia najmä na preklenutie aktuálnych jazykových a socio-kultúrnych bariér. Pokračovanie programov z iných zdrojov bude závisieť od ich vyhodnotenia. V dlhodobom horizonte sa očakáva pozitívny efekt poskytnutých jazykových kurzov pre zamestnancov verejného sektora a budovania kapacít štátnej správy v oblasti poskytovania služieb zameraných na integráciu cudzincov, na ktoré nadviaže podpora celoživotného vzdelávania z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) v ďalšom programovom období.

Štátna pomoc:

Prijímateľom transferov budú organizácie nevykonávajúce hospodársku činnosť (verejnoprávne subjekty, neziskové organizácie) a konečným prijímateľom služieb budú fyzické osoby, nejde preto o štátnu pomoc.

Adresát:

- Vysokokvalifikovaní pracovníci z členských štátov EÚ a z tretích krajín a ich rodinní príslušníci
- Zahraniční študenti
- Navrátilci zo zahraničia a ich rodinní príslušníci
- Zamestnanci verejného sektora, predovšetkým klientskych centier a zamestnanci prvého kontaktu na úradoch

Časový rozvrh:

- Zmena legislatívy sa pripraví do 30. júna 2022 s cieľom prijatia do 31. decembra 2022. Účinnosť sa predpokladá od januára 2023.

- Vybudovanie troch regionálnych klientskych centier („one-stop shopov“) a spustenie ich fungovania do roku 2023 (MPSVaR SR, MV SR).
- Poskytnutie rozpočtových prostriedkov na jazykové kurzy zamestnancov verejného sektora a budovanie kapacít v oblasti poskytovania služieb zameraných na integráciu cudzincov od roku 2022 (Ministerstvo financií SR (MF SR)).
- Poskytnutie dotácie pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM) na roky 2022-2024 (MV SR).

3.2.2. Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív

Výzvy:

Súčasná právna úprava zužuje krajanskú problematiku na občanov druhých krajín so slovenským etnickým pôvodom a Slovákov bez trvalého pobytu na Slovensku. Chýba systematické udržiavanie vzťahov s početnou komunitou takzvanej novej diaspóry - ľudí, ktorí v posledných desaťročiach odišli z ekonomických dôvodov, alebo študentov a štážištov, u ktorých sa krátkodobý pobyt v zahraničí zmenil z profesionálnych či súkromných dôvodov na trvalé vysťahovanie sa (podľa OECD až 9,5% slovenskej populácie žije v zahraničí, pričom priemer krajín OECD je 5,2%).

Diaspóry môžu byť prínosom pre domovské krajiny viacerými spôsobmi a môžu pomôcť zmierniť dôsledky odlivu mozgov. Môžu pomôcť k získaniu talentov, posilneniu investícií, podnikateľskej a vedecko-technologickej spolupráce a väzieb medzi prijímajúcimi krajinami a krajinami pôvodu. Príkladmi efektívnej diasporálnej siete je Program podpory emigrantov „GlobalScot“ alebo „Global Irish“/Emigrant Support Programme.

Ciele:

Cieľom je posilniť vzťahy so Slovákami v zahraničí vrátane príslušníkov novej diaspóry, zvýšiť pravdepodobnosť ich návratu domov, využiť ich know-how na modernizáciu Slovenska. Malo by sa tým zmierniť saldo medzi prítokom a odtokom vysokokvalifikovaných ľudí so slovenským občianstvom. Cieľom nie je brzdiť pohyb vysokokvalifikovanej pracovnej sily, ale podporovať tzv. „obeh mozgov“. V prípade návratu do domovskej krajiny so sebou navrátiliec prináša vzdelanie a skúsenosti, a tým posilňuje ľudský kapitál. Cenné je aj know-how vysťahovalcov, ktorí nepočítajú s návratom, ale majú záujem o domovskú krajinu, chuť angažovať sa v jej rozvoji, nadväzovať cezhraničné podnikateľské a investičné väzby a kontakty v oblasti vzdelávania, výskumu a vedy.

Implementácia:

Program manažmentu vzťahov s novou diaspórou bude riadený MZVEZ SR. Podporí propagáciu kariérnych možností na Slovensku vrátane digitálnych platforiem, ktoré by obsahovali informácie dôležité pre návrat domov, ponuku pracovných miest na Slovensku, aj informácie o výhodách (granty, pomoc, jazykové kurzy, finančná podpora). Podporí aj aktivity mimovládnych iniciatív so skúsenosťami v tejto oblasti, resp. partnerstvá vládnych a mimovládnych iniciatív.

Implementáciu bude zabezpečovať MZVEZ SR podľa potreby v súčinnosti s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Implementácia nezakladá nárok na finančné výdavky zo štátneho rozpočtu za horizont plánu obnovy. Očakávame, že investované prostriedky budú slúžiť na rozbeh aktivít a sieťovania tzv. novej diaspóry.

Štátna pomoc:

Prijímateľom transferov budú neziskové organizácie, preto nejde o štátnu pomoc.

Adresát:

Občania Slovenskej republiky žijúci v zahraničí a iné osoby slovenskej národnosti žijúce v zahraničí.

Časový rozvrh: 2022-2025.

- Po roku 2025 sa fungovanie programu vyhodnotí a buď sa ukončí alebo sa nastaví financovanie zo štátneho rozpočtu.

3.2.3. Investícia 3: Štipendia pre talentovaných domácich a zahraničných študentov

Výzvy:

Otvorené hranice a nižšia kvalita vysokoškolského vzdelávania na Slovensku motivuje mladých ľudí, aby odišli študovať do zahraničia. S výnimkou Luxemburska má Slovensko v zahraničí najvyšší podiel vysokoškolských študentov (19%). Odchádzajú najmä najšikovnejší (Inštitút vzdelávacej politiky (IVP), 2020), ktorí s vysokou pravdepodobnosťou v zahraničí zostanú aj po skončení štúdia. Údaje zo zdravotných poisťovní (Haluš et al., 2017) a akademický výskum (Bahna, 2015) ukazujú, že len približne polovica ľudí sa časom vracia späť. K tomu sa pridáva odchod absolventov domácich vysokých škôl do zahraničia (približne 10%), najmä lekárov.

Prílev talentovaných zahraničných študentov na domáce vysoké školy nestíha nahradiť výpadok talentov odchádzajúcich z krajiny. Navyše, po skončení štúdia veľká časť absolventov odchádza a Slovensko nedokáže využiť ľudský kapitál, ktorý si na slovenskej vysokej škole budovali.

Výzvou zostáva inklúzia študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Aj napriek širokej dostupnosti sociálneho štipendia, ktoré môže dosiahnuť od 10 do 300 eur mesačne, sú pre študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia alternatívne náklady pokračovania v štúdiu na 3. stupni vzdelávania naďalej veľmi vysoké. Môže to viesť k nízkej miere účasti na vysokoškolskom vzdelávaní a konzervovaniu sociálnej nerovnosti.

Ciele:

Cieľom schémy je finančná podpora talentov v troch skupinách:

- a) najväčšie talenty spomedzi slovenských maturantov
- b) najväčšie talenty z cudziny
- c) nadpriemerní študenti, ktorí sú zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo patria do špecifických znevýhodnených skupín (napr. siroty, deti v centrách pre deti a rodiny).

Cieľom je motivovať tieto skupiny, aby študovali a neskôr sa uplatnili na Slovensku a zvyšovali aj kvalitu štúdia pre všetkých študentov (peer efekt). Sekundárnym cieľom je podpora inklúzie a zníženie finančných bariér vysokoškolského štúdia pre šikovných maturantov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Očakávame, že štipendium zvýši záujem domácich aj zahraničných talentov o štúdium na Slovensku ešte skôr, než sa stihnú prejaviť výsledky reforiem a investícií do vysokých škôl v medzinárodných rebríčkoch univerzít.

Implementácia:

Štipendia sa budú poskytovať pre 3 typy prijímateľov:

- a) najväčšie talenty spomedzi slovenských maturantov
- b) najväčšie talenty z cudziny
- c) nadpriemerní študenti, ktorí sú zo sociálne znevýhodneného prostredia, alebo patria do špecifických znevýhodnených skupín (napr. siroty, deti v centrách pre deti a rodiny).

V prípade talentov zo Slovenska bude schéma dostupná pre približne 2% najlepších maturantov podľa výsledkov z externej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka, z jazyka národnostnej menšiny alebo z jazykovej skúšky na úrovni B2. V prípade maturantov z matematiky a maturantov z cudzieho jazyka bude štipendium určené pre

najlepších 10 až 20% (vyšší podiel súvisí s tým, že túto maturitu si volí vyselektovaný podiel nadpriemerných študentov a nadpriemerný podiel z týchto maturantov odchádza do zahraničia). Štipendium môžu získať aj študenti, ktorí sa veľmi dobre umiestnili v predmetových olympiádach a súťažiach na celoslovenskej úrovni. Na základe historických dát odhadujeme 1000 takýchto štipendií ročne v rámci jedného ročníka.

Pre zahraničných uchádzačov bude určená ekvivalentná objektívna hranica (napr. standardizovaný test (SAT – Scholastic Aptitude Test), národné maturity alebo iné testy). Predpokladáme 200 nových štipendií ročne. Ide o relatívne vysoký počet v pomere k zastúpeniu zahraničných študentov na slovenských vysokých školách, dôvodom je záujem o internacionalizáciu. Prostredníctvom štipendia a priebežných kontrol dosahovaných výsledkov bude možné podporovať integráciu zahraničných študentov. Súčasťou podmienok udelenia štipendia bude zvyšovanie úrovne slovenčiny ako cudzieho jazyka v priebehu štúdia, čo pomôže ich integrácii.

Štipendium bude určené aj pre nadpriemerných maturantov zo sociálne znevýhodneného prostredia (predpokladáme 400 takýchto štipendií ročne). Pôjde najmä o študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia, z centier pre deti a rodiny, siroty alebo o tzv. prvogeneračných vysokoškolských študentov.

Štipendium sa bude poskytovať vo výške 3 000 eur ročne pre študenta počas prvých troch rokov bakalárskeho štúdia. Súčasťou investície bude finančná motivácia pre vysoké školy, ktoré získajú excelentných študentov, vo výške 2 000 eur ročne. Vysoká škola ich môže využiť na podporu excelentných študentov na druhom stupni, alebo na integračné programy a programy kariérneho rozvoja pre výborných študentov, resp. študentov zo zahraničia. Ak sa v bežnom (akademickom) roku nevyužije celý balík finančných prostriedkov vyššie uvedeného plánovaného počtu štipendií, nevyužitú časť sa sprístupnia pre rozšírenú skupinu nadpriemerných znevýhodnených, zahraničných a excelentných študentov alebo pre tie maturitné ročníky, ktorým takéto štipendium ešte nebolo pridelené.

Trvanie schémy je naplánované na obdobie rokov 2022 až 2027 (s dobom do roku 2029). Očakávame, že dotedy sa prejaví cieľ intervencie, ktorým je zvýšenie záujmu domácich aj zahraničných talentov o štúdium na Slovensku. Vďaka lepším výsledkom vysokých škôl v medzinárodných rebríčkoch univerzít v dôsledku reforiem a investícií, a teda vyššej atraktívnosti nebude nutné v tejto schéme pokračovať. Počas tohto obdobia sa uvažuje s financovaním z dvoch zdrojov. Zo zdrojov plánu obnovy sa podporia študenti nastupujúci v rokoch 2022 až 2024 a z Operačného programu (OP) Slovensko študenti nastupujúci v rokoch 2025 až 2027. Ak sa v bežnom (akademickom) roku nevyužije celý balík finančných prostriedkov vyššie uvedeného plánovaného počtu štipendií, nevyužitú časť sa sprístupnia pre rozšírenú skupinu nadpriemerných znevýhodnených, zahraničných a excelentných študentov alebo pre tie maturitné ročníky, ktorým takéto štipendium ešte nebolo pridelené.

Implementáciu zabezpečí MŠVVaŠ SR.

Štátna pomoc:

Prijímateľom štipendií budú fyzické osoby, resp. vysoké školy ako verejnoprávne organizácie nevykonávajúce hospodársku činnosť, preto nejde o štátnu pomoc.

Adresát:

Maturanti podľa externej časti maturitnej skúšky + zahraniční študenti a absolventi.

Časový rozvrh:

Prvé štipendia od roku 2022. Po vyčerpaní pridelených finančných obálok z plánu obnovy sa predpokladá financovanie programu z EŠIF a z rozpočtu. Predpokladané trvanie štipendií pre slovenských a zahraničných študentov je s výhľadom do roku 2029, avšak na základe priebežného vyhodnocovania výsledkov a prínosov môže byť rozhodnuté aj o pokračovaní štipendijnej podpory pre všetky alebo pre niektoré z cieľových skupín. Dotedy predpokladáme naplnenie cieľov a) výrazné zníženie podielu najtalentovanejších študentov odchádzajúcich na štúdium do zahraničia a b) výrazné zvýšenie počtu zahraničných študentov na Slovensku.

3.2.4. Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí

Výzvy:

Prostredníctvom internacionalizácie môžu vysoké školy a výskumné inštitúty držať krok so zahraničím. Využívanie internacionalizácie a rozvoj strategického plánovania v tejto oblasti predstavujú pre mnohé vysoké školy výzvu.

Významným princípom medzinárodnej mobility je úsilie o vyváženosť počtov vysielaných a prijímaných študentov a zamestnancov vysokých škôl tak, aby Slovensko plne profitovalo zo spoločného európskeho priestoru.

- V súčasnosti slovenské vysoké školy vysielajú výrazne vyšší počet študentov ako prijímajú (v akademickom roku 2019/2020 vyslali 2 172 študentov a prijali 1 517 študentov – zdroj: Centrálny register študentov).
- Nižší záujem (študentov aj akademických pracovníkov) o slovenské vysoké školy môže súvisieť s nízkou atraktivitou štipendií financovaných zo štátneho rozpočtu (Stredoeurópsky výmenný program pre univerzitné štúdiá (CEEPUS), štipendiá poskytované na základe bilaterálnych medzinárodných zmlúv), ktorých výška nepokrýva reálne životné náklady na Slovensku.

Nástroje na prilákanie vysokokvalifikovaných zamestnancov majú zanedbateľnú veľkosť.

- Jediná väčšia a funkčná schéma je SASPRO 2, ktorá uľahčuje príchod výskumníkov na SAV, STU a UK a má finančnú podporu Marie Skłodowska-Curie iniciatívy.
- Podpora dlhších výskumných pobytov v zahraničí s perspektívou návratu a využitia skúseností doma je nedostatočná (napr. Fulbrightovo štipendium).

Slovensko je málo viditeľné na medzinárodnom poli v oblasti vysokoškolského vzdelávania.

- Na výmenu skúseností, informácií o najnovších globálnych trendoch v oblasti vysokoškolského vzdelávania a zviditeľnenie krajiny je nevyhnutné podporovať účasť Slovenska na dôležitých medzinárodných podujatiach (konferencie a veľtrhy Európska asociácia pre medzinárodné vzdelávanie (EAIE), Ázijsko-tichomorská asociácia pre medzinárodné vzdelávanie (APAIE), Asociácia medzinárodných pedagógov (NAFSA)¹⁵, kde sa prezentujú vysoké školy z celého sveta).
- Je potrebné motivovať vysoké školy, aby systematicky využívali nástroje na nábor študentov, definovali teritória na nábor a využili možnosti vzdelávacích veľtrhov na získanie potenciálnych študentov.

Ciele:

Hlavným cieľom investície je podpora internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií, špecificky najmä:

- Implementácia systémových zmien v oblasti internacionalizácie, ktoré vysokej škole alebo výskumnej inštitúcii poskytnú podporu podľa jej potrieb a zamerania.
- Rozvoj ponuky študijných programov v cudzích jazykoch vrátane vytvárania nových spoločných študijných programov v spolupráci s vysokými školami v zahraničí.
- Zvýšenie medzinárodnej výmeny študentov a výskumných pracovníkov, najmä počtu prichádzajúcich na Slovensko. Posilnenie pozitívneho vnímania krajiny ako cieľovej destinácie pre mobilitu študentov a výskumných pracovníkov.
- Zviditeľnenie Slovenska ako partnera a destinácie pre študentov a výskumných pracovníkov, prezentácia potenciálu krajiny v oblasti vysokoškolského vzdelávania, vedy a výskumu.

Implementácia:

Vláda prijme stratégiu internacionalizácie vysokých škôl, ktorá okrem iného navrhne opatrenia na podporu vytvárania nových spoločných študijných programov, lákanie študentov a akademikov zo zahraničia, implementáciu princípov Stratégie ľudských zdrojov vo výskume – (HRS4R) na slovenských vysokých školách

¹⁵ EAIE: <https://www.eaie.org/>
APAIE: <https://www.apaie.net/>
NAFSA: <https://www.nafsa.org/>

a zlepšenie jazykovej pripravenosti personálu. Reforma je úzko previazaná s komponentom 8 (*Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl*), pričom sa vzájomne posilňujú.

V rámci podpory internacionalizácie sa bude podporovať niekoľko typov projektov:

- a) Investícia do systémového rozvoja internacionalizácie ako nástroja na zvyšovanie kvality a otvorenosti vysokých škôl a výskumných inštitúcií:
 - i. Audit kvality aktivít internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií za účasti národných a medzinárodných expertov s cieľom posúdiť silné a slabé stránky a vypracovať odporúčania na implementáciu systémových zmien. V nadväznosti na audit, vysoká škola v súlade s odporúčaniami a národnou stratégiou vypracuje, resp. aktualizuje inštitucionálnu stratégiu internacionalizácie. Po troch rokoch od úvodného auditu sa vykoná nadväzujúci audit, ktorého cieľom je zhodnotiť implementáciu zmien.
 - ii. Prostredníctvom dotačného podprogramu rozvoja vysokých škôl sa podporí implementácia inštitucionálnych stratégií internacionalizácie v súlade s odporúčaniami auditu. Konkrétne oblasti podpory budú stanovené podľa výsledkov auditov. Dotáciu bude možné získať napríklad na:
 - prípravu nových alebo inováciu existujúcich študijných programov poskytovaných v cudzích jazykoch
 - zlepšenie pripravenosti domácich vysokoškolských učiteľov na pôsobenie v medzinárodnom prostredí a na zapájanie sa do medzinárodných sietí
 - aktivity podporujúce rozvoj zručností študentov doktorandského štúdia potrebných na zapojenie do medzinárodných projektov a medzinárodného výskumu
 - medzinárodnú spoluprácu na online vzdelávaní, tvorbu digitálneho obsahu a jeho sprístupňovanie študentom.
 - iii. Prostredníctvom dotačného podprogramu rozvoja vysokých škôl sa podporí príprava a inovácia spoločných študijných programov s vysokými školami v zahraničí v cudzích jazykoch.
- b) Podpora medzinárodnej mobility študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov:
 - i. Zvýši sa financovanie štipendijných programov CEEPUS, štipendií poskytovaných na základe bilaterálnych zmlúv a Národného štipendijného programu SR. V rámci toho bude zvýšená a zjednotená výška štipendií poskytovaných prijímaným štipendistom na Slovensku v týchto programoch podľa úrovni štipendií poskytovaných v Národnom štipendijnom programe SR. Zabezpečí sa tým atraktivnosť a konkurencieschopnosť programov v porovnaní s inými krajinami. Podpora bude určená pre vysielajúcich aj prijímaných študentov, aby bol podporený koncept obehu mozgov. Opatrenie má komplementárny charakter ku dlhodobej podpore štúdia talentovaných študentov na Slovensku (investícia 3, resp. OP Slovensko).
- c) Propagácia slovenského vysokého školstva a vedy v zahraničí a podpora medzinárodného sieťovania slovenských vysokých škôl:
 - i. Vznikne grantová schéma na podporu rozvojových projektov vysokých škôl zameraných na návštevy zahraničných veľtrhov a podujatí pre nábor študentov, propagáciu možností štúdia pre zahraničných študentov a príbuzné aktivity. Podmienkou bude absolvovanie náborových podujatí v zahraničí, systematická propagácia vysokej školy a účasť zástupcov vysokej školy na výročnej konferencii a výstave EAIE, APAIE a NAFSA.
 - ii. Podporí sa prezentácia Slovenska na podujatiach EAIE, NAFSA a APAIE (podľa vzoru Poľska, Maďarska a Česka), spoločné propagačné aktivity a národná prezentácia na náborových veľtrhoch ako doplnok k individuálnej propagácii vysokých škôl. V spolupráci so zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí sa vytvorí jednotná prezentácia a komunikačno-marketingová stratégia.

Implementácia nezakladá automatický nárok na finančné výdavky zo štátneho rozpočtu za horizont plánu obnovy. Investované prostriedky z plánu obnovy budú dočasného charakteru. Očakávame, že budú slúžiť na rozbeh väčšej internacionalizácie vysokých škôl. Prípadné pokračovanie z iných zdrojov bude predmetom vyhodnotenia a následného rozhodnutia o úprave aktivít a ich finančnom zabezpečení. Vďaka reformám investíciám, ako aj vytvorenému pozitívnemu imidžu slovenských vysokých škôl nebude nutné pokračovať v podpore takouto intenzitou.

Implementáciu všetkých opatrení zabezpečí priamo alebo nepriamo MŠVVaŠ SR.

Štátna pomoc:

Prijímateľom finančných prostriedkov budú fyzické osoby, resp. organizácie nevykonávajúce hospodársku činnosť (vysoké školy, verejné výskumné inštitúcie, neziskové organizácie), resp. fyzické osoby ako koneční prijímatelia štipendií. Nejde preto o štátnu pomoc.

Adresát:

Študenti, výskumníci zo zahraničia, slovenskí výskumníci, vysokoškolskí učitelia

Časový rozvrh:

Prijatie stratégie do konca roka 2021. Spustenie výziev v roku 2022. Trvanie schémy bude ohraničené objemom dostupných zdrojov a bude slúžiť na naštartovanie aktivít v oblasti internacionalizácie. Prípadné pokračovanie a dofinancovanie schém z iných zdrojov bude vychádzať z aktualizovanej stratégie internacionalizácie vysokého školstva a vyhodnotenia hodnoty za peniaze týchto projektov.

4. Otvorená strategická autonómia a otázky bezpečnosti

Dostatok vysokokvalifikovaných expertov bude mať zásadný význam na udržanie konkurencieschopnosti, inovatívosti, odolnosti a strategickej autonómie Slovenskej republiky aj Európskej únie.

5. Cezhraničné a medzinárodné projekty

Navrhované reformy a investície v komponente podporujú medzinárodné projekty pre krátkodobú, aj dlhodobú mobilitu v akademickom prostredí. Realizované opatrenia budú mať pozitívny európsky a regionálny vplyv vďaka odstráneniu bariér pre zahraničných pracovníkov. Nové pracovné miesta vzniknú vďaka jednoduchšiemu procesu získavania povolenia na zamestnanie a pobyt pre vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín.

6. Zelený rozmer komponentu

Všetky navrhované reformy a investície spĺňajú zásadu „výrazne nenarušiť“.

7. Digitálny rozmer komponentu

Tento komponent prispieva k digitálnej transformácii výchovou a lákaním expertov, čo pomôže k zníženiu nedostatku digitálnych expertov a rozvoju ekonomiky založenej na digitálnych inováciách. Študenti IT odborov sú tí, ktorí najviac odchádzajú do zahraničia (19% odchádzajúcich do Českej republiky podľa štúdie IVP).

8. Uplatňovanie zásady „výrazne nenarušiť“ (DNSH)

Všetky opatrenia v komponente *Lákanie a udržanie talentov* budú pripravované a realizované s plným rešpektovaním zásady „výrazne nenarušiť“ žiaden zo šiestich environmentálnych cieľov podľa nariadenia o

taxonómii. Podrobné posúdenia vplyvov jednotlivých opatrení sú uvedené priamo v dotazníku DNSH, ktorý je uvedený nižšie.

8.1. Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy

Reforma zjednoduší získavanie povolenia na pobyt pre vysokokvalifikovaných pracovníkov štátnych príslušníkov tretích krajín.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.
Adaptácia na zmenu klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým využívanie "fast-track" schémy a revízia smernice o modrých kartách.

8.2. Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaného povolania

Upraví sa legislatíva tak, aby ľudia prichádzajúci zo zahraničia, získali uznanie svojho vzdelania rýchlejšie a jednoduchšie.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Neočakáva sa, že opatrenie povedie k emisiám skleníkových plynov.
Adaptácia na zmenu klímy		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Prevenia a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		X	Navrhovaná reforma zahŕňa predovšetkým legislatívne aktivity, ktoré majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.

Investície:

8.3. Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku.

Nastavia sa programy na podporu adaptácie ľudí zo zahraničia, programy na podporu adaptácie so zameraním na trh práce a na lokálnu adaptáciu ich rodín najmä cez regionálne klientske centrá, jazykové kurzy a Migračné informačné centrum.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie</i>

Zmiernenie zmeny klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Adaptácia na zmenu klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Prevenia a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.

8.4. Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív

Vznikne program na manažment vzťahov s diaspórou, ktorého cieľom bude udržiavanie vzťahov so Slováckmi v zahraničí a zvýšenie pravdepodobnosti, že sa vrátia domov.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uveďte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podporia sa aktivity na propagovanie kariérnych možností na Slovensku. Pri daných činnostiach sa neočakáva zvýšená emisia skleníkových plynov.
Adaptácia na zmenu klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podporia sa aktivity na propagovanie kariérnych možností na Slovensku. Aktivity nebudú mať negatívny vplyv na súčasnú ani budúcu klimatickú situáciu a jej dopady na ľudí, prírodu či majetok.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy

			počas celého životného cyklu. Pri podpore aktivít na propagovanie kariérnych možností na Slovensku, nie sú identifikované žiadne riziká zhoršenia životného prostredia spojené so zachovaním kvality vody a vodného stresu.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		X	Činnosť podporovaná opatrením má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.

8.5. Investícia 3: Štipendia pre najlepších domácich a zahraničných študentov a odmena pre vysoké školy, ktoré ich získajú

Poskytnú sa motivačné štipendia pre najväčšie domáce stredoškolské talenty, aby pokračovali v štúdiu na slovenskej vysokej škole, ale aj štipendia na prilákanie špičkových študentov zo zahraničia.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uveďte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	<i>Áno</i>	<i>Nie</i>	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uveďte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Adaptácia na zmenu klímy		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.

Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov		X	Činnosť podporovaná opatrením (poskytnutie motivačného štipendia) má zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu.
---	--	---	--

8.6. Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí

Poskytnú sa štartovacie výskumné projekty pre výskumníkov prichádzajúcich zo zahraničia, podporia sa dlhodobé výskumné pobyty v zahraničí a podporí sa implementácia Stratégie ľudských zdrojov vo výskume (HRS4R) na výskumných inštitúciách.

Časť 1 kontrolného zoznamu – dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

<i>Uvedte, ktoré z týchto environmentálnych cieľov si vyžadujú vecné posúdenie opatrenia z hľadiska dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“</i>	Áno	Nie	<i>Ak ste zvolili možnosť „nie“, uvedte odôvodnenie</i>
Zmiernenie zmeny klímy		X	Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je zameranie sa na oblasti, ktoré <u>nie</u> sú v rozpore s princípom výrazne nepoškodiť, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce oblasti, ako napr. fosílna palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).
Adaptácia na zmenu klímy		X	Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je uplatňovanie zásady „výrazne nepoškodiť“, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce

		<p>oblasti, ako napr. fosílné palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).</p>
Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov	X	<p>Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je uplatňovanie zásady „výrazne nepoškodiť“, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce oblasti, ako napr. fosílné palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).</p>
Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie	X	<p>Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je uplatňovanie zásady „výrazne nepoškodiť“, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce oblasti, ako napr. fosílné palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).</p>
Prevenca a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy	X	<p>Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného</p>

		<p>cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je uplatňovanie zásady „výrazne nepoškodiť“, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce oblasti, ako napr. fosílna palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).</p>
<p>Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov</p>	<p>X</p>	<p>Navrhované investície majú za cieľ podporiť internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných inštitúcií. Činnosti podporované opatrením majú zanedbateľný predvídateľný vplyv na tento environmentálny cieľ, berúc do úvahy priame aj primárne nepriame vplyvy počas celého životného cyklu. Podmienkou investičných schém na podporu projektov vo výskume a vývoji je uplatňovanie zásady „výrazne nepoškodiť“, teda sú 1. technologicky neutrálne na úrovni ich uplatňovania, t.j. dajú sa uplatniť vo všetkých dostupných technológiách vrátane technológií s nízkym dopadom; 2. dané projekty ex-ante hodnotením vylučujú výskum a inovácie zamerané na potenciálne poškodzujúce oblasti, ako napr. fosílna palivá vrátane ich následného použitia, zemný plyn, na ktorý sa nevzťahuje príloha III k technickému usmerneniu o DNSH, spaľovne, mechanicko-biologické čistenie a skládky odpadov, a ostatné definované ako „vylúčené“ popísané v poznámke ku nariadeniu DNSH pre horizontálne schémy, príloha I).</p>

9. Míľniky, ciele a časový rozvrh

9.1. Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy

- Míľnik 1: Prijatie schémy definujúcej okruh žiadateľov národných víz (D) v záujme SR (formou uznesenia vlády).
Začne sa využívať zrýchlený systém („fast-track“ schéma), ktorý umožní udeľovanie národného víza (D) štátnemu príslušníkovi tretích krajín. Zadefinuje sa okruh a kategórie žiadateľov o toto vízum v záujme SR na účely zamestnania.
Do Q4 2021
- Míľnik 2: Novela zákona o štátnom občianstve, ktorá uľahčí návrat a zvýši atraktivnosť krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami na Slovensko.
Do Q1 2022

9.2. Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaného povolania

- Míľnik 3: Schválenie noviel zákonov umožňujúcich zjednodušené uznávanie dokladov o vzdelaní a o získanej kvalifikácii a zjednodušený vstup na trh práce pre určité profesie:
 - Schválenie novely zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
 - Schválenie novely zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Do Q1 2022

9.3. Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku

- Míľnik 4: Spustenie aspoň 3 „one-stop shopov“ (centrá poskytujúce komplexné poradenstvo a služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku).
Do Q4 2023
- Cieľ 1: Najmenej 7000 cudzincov, ktorí využijú program podpory Migračného informačného centra IOM za obdobie 2022-2024
Do Q1 2025

9.4. Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív

- Cieľ 2: Najmenej 200 podporených podujatí posilňujúcich vzťahy s diaspórou
Do Q1 2026

9.5. Investícia 3: Štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov

- Cieľ 3: Najmenej 4500 študentov získa motivačné štipendium pre talentovaných študentov. Z toho:
 - Najmenej 2 700 spomedzi najtalentovanejších študentov zo Slovenska
 - Najmenej 540 študentov spomedzi najväčších talentov z cudziny
 - Najmenej 1 080 nadpriemerných študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Do Q4 2024

9.6. Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí

- **Milník 5:** Prijatie stratégie internacionalizácie vysokých škôl, ktorá navrhne napr. opatrenia na podporu prípravy spoločných študijných programov, lákanie študentov a akademikov zo zahraničia, implementáciu systémových inštitucionálnych zmien na slovenských vysokých školách alebo zlepšenie jazykovej pripravenosti personálu.

Do Q4 2021

- **Cieľ 4:** Najmenej 28 podporených projektov propagácie alebo inštitucionálneho rozvoja internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií

Do Q4 2025

- **Cieľ 5:** Zvýšenie počtu podporených mobilit v štipendijných programoch CEEPUS, štipendií poskytovaných na základe bilaterálnych zmlúv a Národného štipendijného programu SR z 2494 na najmenej 4000 osobomesiacov ročne.

Do Q1 2026

10. Financovanie a náklady

Odhadované náklady na jednotlivé investície vychádzajú z rozpočtov benchmarkových projektov, prípadne sú napočítané podľa jednotkových nákladov a očakávaného počtu prijímateľov. Detailné informácie o financovaní reforiem a investícií sú poskytnuté v priložených Excel tabuľkách.

10.1. Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov a vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku (7,8 mil. eur)

Náklady na investíciu 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku (7,8 mil. eur) sa skladajú z 3 položiek:

- a) Jazykové kurzy pre zamestnancov verejného sektora a dobudovanie kapacít štátnej správy v oblasti poskytovania služieb zameraných na integráciu cudzincov. Prostredníctvom priamej rozpočtovej alokácie sa poskytnú finančné prostriedky rezortom na zabezpečenie jazykového vzdelávania zamestnancov verejného sektora.
- b) Transfer IOM na poskytovanie služieb v rámci Migračného informačného centra IOM, vrátane poradenstva, vzdelávania, rekvalifikácie a jazykových kurzov spolu 7500 cudzincom. Poskytne sa paušálna dotácia 500 000 eur na rok prevádzky Migračného informačného centra IOM pri zabezpečení komplexných služieb. Výška príspevku vychádza z podobného projektu financovaného cez fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF).
- c) Vybudovanie 3 „one-stop-shopov“ pre poradenstvo cudzincom
Náklady vychádzajú z podobného projektu siete kancelárií Európskych služieb zamestnanosti (EURES).

10.2. Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diasporou, podpora občianskych iniciatív (2,1 mil. eur)

Náklady na investíciu 2: Posilnenie vzťahov s diasporou, podpora občianskych iniciatív (2,1 mil. eur).¹⁶

10.3. Investícia 3: Štipendia pre najlepších domácich a zahraničných študentov a odmena pre vysoké školy, ktoré ich získajú (77,5 mil. eur)

Náklady na investíciu 3: Štipendia pre talentovaných domácich a zahraničných študentov (77,5 mil. eur)¹⁷ sú stanovené vo výške 5 tisíc eur ročne na oprávneného štipendistu. Z toho 3 tisíc eur ročne je pre študenta (výška odvodená od výšky aktuálneho maximálneho limitu sociálneho štipendia – 300 eur mesačne), ktoré môže za splnenia podmienok poberať 3 roky. Zvyšných 2 tisíc eur je určených ako odmena pre vysokú školu, aby sama podľa vlastných kritérií buď poskytla štipendium pre najtalentovanejších študentov na 2. stupni, prípadne iným študentom alebo zabezpečila aktivity súvisiace s integráciou zahraničných študentov. Počet oprávnených štipendistov je určených na 1600 ročne, čo pokryje 2% najtalentovanejších v populácii, 200 talentovaných študentov zo zahraničia a 400 talentovaných študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia v každom ročníku.

¹⁶ Výdavky zahŕňajú aj administratívne náklady na manažment investícií vo výške 2%. Na úrovni vykonávateľa, ktorý je zodpovedný za konkrétne investície a reformy budú primárne využívané existujúce ľudské zdroje, ktoré majú skúsenosti s implementovaním podobných nástrojov, ako aj iných fondov Európskej únie. Vzhľadom na to, že ide o nový mechanizmus s vlastnými špecifikami zameraný tak na reformy ako aj investície, bude potrebné celkové administratívne kapacity navýšiť. Tieto potreby sú vypočítané rámcovo ako 2% z celkového súčtu alokácie. Rozpätie 2% bolo určené na základe analýzy kapacít využívaných dnes na zabezpečenie EŠIF

¹⁷ Výdavky zahŕňajú aj administratívne náklady na manažment investícií vo výške < 2%.

Ide o fázovanú investíciu medzi plánom obnovy a EŠIF. Investícia z plánu obnovy pokrýva štipendiá pre študentov nastupujúcich v rokoch 2022-2024, EŠIF pokryje štipendiá pre študentov nastupujúcich v rokoch 2025-2027.

10.4. Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí (18,7 mil. eur)

Náklady na investíciu 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí (18,7 mil. eur)¹⁸ pozostávajú z viacerých aktivít:

- a) Investície do systémového rozvoja internacionalizácie ako nástroja na zvyšovanie kvality a otvorenosti vysokých škôl a výskumných inštitúcií.
- b) Podpora štipendijných programov spravovaných Slovenskou akademickou informačnou agentúrou (SAIA)
- c) Investície do propagácie slovenských vysokých škôl a vedy v zahraničí a podpora medzinárodného sieťovania slovenských vysokých škôl.

Náklady na aktivity sú spočítané zdola nahor na základe jednotkových nákladov v prípade opatrenia b) a podľa benchmarkovej investície: Rozvojového projektu MŠVVaŠ SR - zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom internacionalizácie z roku 2017 v prípade opatrení a) a c)..

¹⁸ Výdavky zahŕňajú aj administratívne náklady na manažment investícií vo výške 2%.